

JAN NERUDA (1834 - 1891)
MALOSTRANSKÉ POVÍDKY (1878)

Neruda, J.: Malostranské povídky, Nakladatelství B. Kočí, Praha 1925, druhé vydání

Jedná se o sbírku třinácti povídek, které původně vycházely jednotlivě v časopisech. Děj všech těchto povídek se odehrává v Praze na Malé Straně v první polovině 19. století.

Povídky:

- o Týden v tichém domě
- o Pan Ryšánek a pan Schlegl
- o Přivedla žebráka na mizinu
- o O měkkém srdci paní Rusky
- o Večerní šplechty
- o Doktor Kazisvět
- o Hastrman
- o Jak si nakouřil pan Vorel pěnovku
- o U tří lilí
- o Svatováclavská mše
- o Jak to přišlo, že dne 20. srpna 1849, o půl jedné odpoledne, Rakousko nebylo rozbořeno
- o Psáno o letošních dušičkách
- o Figurky

Týden v tichém domě

V této nejdelší povídce je popisován život obyvatel v jednom domě na Malé Straně. Hned v úvodu zemře Žanyňka, stará panna. Posléze jí všichni nájemníci šli na pohřeb.

Bavorovi, kteří mají v přízemí hokynářský krámk, řeší problém se svým synem, který pracoval jako úředník, ale byl vyhozen kvůli psaní textů zesměšňujících chování a práci úředníků. Zároveň vede paní Bavorová spory s paní Lakmusovou. To byla hospodská, která se nad paní Bavorovou stále povyšovala, protože byla měšťanka.

V podnájmu u paní Bavorové žil doktor Loukota, který miloval Josefinku. Jeho bytná, hospodská, mu ale počala vnucovat svoji dceru Kláru. Loukotovi se nakonec zborčil sen ve chvíli, kdy si Josefinka vzala za muže strojmistra Bavoráka.

V domě žije také rodina Eberových. Potají šijí komisní prádlo (vojenské) a chovají se poměrně maloměšťácky. Snaží se být ve všem lepší než Baurovi – jejich přátelé, kteří je navštěvovali.

Celý příběh končí již zmíněnou svatbou Josefinky a Bavoráka.

Pan Ryšánek a pan Schlegl

Příběh líčí dlouholetou nenávist těchto dvou mužů, milovali totiž stejnou ženu. Ta si nejdříve oblíbila pana Ryšánka, ale nakonec se provdala za pana Schlegla. Zemřela krátce po porodu. Tito pánové se již jedenáct let scházeli v jedné malostranské hospůdce, sedali si ke stejnému stolu. Ovšem nepodívali se na sebe, a ani slova nepromluvili.

Po nějaké době pan Ryšánek onemocněl a teprve po několika týdnech, když se vrátil na své oblíbené místo do hospody, se spolu začali po neuvěřitelných jedenácti letech opět bavit a přátelit.

Přivedla žebráka na mizinu

Žebrák Vojtíšek byl na Malé Straně velice oblíbený a lidé ho měli rádi. Již ne tak oblíbená žebračka Miliónová se s ním chtěla spojit, ale on ji odmítl. A kvůli tomu ho začala pomlouvat. Lidem vyprávěla, že je bohatý, a že za řekou má dva domy. Od té doby mu lidé přestali věřit a dávat mu almužnu. Po několika dnech ho našli zmrzlého.

O měkkém srdci paní Rusky

Paní Ruska byla vdova, která se bavila tím, že chodila na všechny pohřby, které se na Malé Straně konaly. Plakala tam ačkoli nebožtíky vůbec neznala a pomlouvala je. Nakonec jí policie návštěvy pohřbů zakázala. Ona situaci vyřešila tím, že se přestěhovala k Újezdské bráně, kterou procházely všechny pohřební průvody.

Večerní šplechty

V této povídce se sejde parta studentů na střeše domu a vypráví si zde různé historky nebo se baví o sobě. Vystupuje zde i postava autora (student Hovora).

Doktor Kazisvět

Příběh o doktorovi, jehož otec měl na Malé Straně velice dobrou pověst. Ovšem on se lidí stranil. Jednou, když šel z procházky, procházel kolem pohřbu. Mladíci nesoucí rakev s nebožtíkem ji

upustili, ona se otevřela a spadla přímo před doktora. Ten chtěl mrtvole narovnat ruku, ale zjistil, že tato vůbec není mrtvá. Doktor Kazisvět se mu přezdívalo kvůli tomu, že vzkříšením pana rady mnoho lidí připravil o slušné dědictví.

Hastrman

Panu Rybářovi se neříkalo jinak než Hastrman, a to, kvůli jeho zelenému fraku. Měl velkou sbírku kamenů, které sám nasbíral, a myslel si, že mají velkou cenu. Byl velice zklamán, když mu gymnaziální profesor řekl, že jsou skoro bezcenné. Byl opravdu smutný, myslel si totiž, že ho přestanou mít rádi jeho blízcí, protože jinak mnoho majetku neměl. Ovšem jeho švagr ho přesvědčil o opaku.

Jak si nakouřil pan Vorel pěnovku

Na Malé Straně si krupař Vorel založil vlastní krámek. Zpočátku mu obchody nešly, ale říkal si, že se musí všechno zaběhnout. Pak k němu přišla jistá slečna, a protože si pan Vorel dlouhou chvíli krátil kouřením pěnovky, začala jeho krámek pomlouvat, že prý všechno páchne kouřem. Nikdo tam pak nechodil nakupovat a pan Vorel spáchal sebevraždu.

U tří lilí

Autor vypráví, jak seděl v jedné hospodě a líbila se mu tam slečna, která tančila. Atmosféra je romanticky laděná, ovšem slečna se dozví, že jí zemřela matka. Bohužel ji to moc nevyvede z míry a ona pokračuje dál v zábavě.

Svatováclavská mše

Autor vypráví svůj příběh z dětství, když se rozhodl, že se potají nechá na noc zamknout do chrámu svatého Víta, aby o půlnoci mohl zhlédnout legendární mši svatého Václava. Líčí zde pocity osamělého dítěte, které se bojí, je mu zima a ztrácí trpělivost. Nakonec vše zaspal a ráno se přímo v chrámu setkal s vystrašenou matkou, která se za něj přišla modlit.

Jak to přišlo, že dne 20. srpna 1849, o půl jedné odpoledne, Rakousko nebylo rozbořeno

V tomto příběhu opět autor líčí své zážitky z dětství, když se s partou kamarádů v devíti letech rozhodl dobýt Prahu a učinit převrat v tehdejším Rakousku. Měli vytvořený dokonalý plán, sehnali si dokonce i bambitku, jenže všechno ztroskotalo ve chvíli, kdy kupec, kterému dali peníze na střelný prach, tyto peníze propil. Jsou zde líčeny pocity chlapců, kteří byli nervózní, báli se, ale kvůli své cti od plánu neodstoupili.

Psáno o letošních Dušičkách

Slečna Máry byla již stará panna, byla tlustá a za celý život neměla jediného nápadníka. Jednou jí dopisem vyznali lásku postupně kupec Cibulka a rytec Rechner. Bylo to pouze z žertu a tak jí vzápětí napsali, že z ohleduplnosti k druhému se jí vzdávají. Máry to nemohla přenést přes srdce, a proto jim po jejich smrti chodila dávat na hrob věnce.

Figurky

Student Krumlovský - advokátní koncipient se přestěhoval do bytu v domě na Malé Straně. Od nového sídla si sliboval více klidu na studia a v neposlední řadě také příjemné prostředí a pěknou přírodu - dům se nacházel v blízkosti Petřína. Jeho bytnou se stala konduktérka. Byla to záletnice, která ho sváděla, ale přitom za ní chodil jistý nadporučík. Ten pak studenta vyzval na souboj, který Krumlovský, ač šermovat vůbec neuměl, vyhrál.

Dům ovšem nesplnil studentova očekávání. Slavíci, kteří zpívali na nedalekém Petříně, mu začali vadit a nájemníci ho rozptylovali. Byli totiž velice zvláštní. Například rodina malíře Augusty. Augustova manželka šišlala z nepochopitelných důvodů ve chvíli, kdy měla rodina dost peněz a otec svoji ženu a dítě neustále bil. Dále zde bydlel Provazník, velice zvláštní muž, který nenáviděl lidi a psal jim výhružné anonymní dopisy. Ve společnosti byl až drsně ironický a míval štiplavé poznámky.